

Sygn. akt X Ga 421/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 25 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu X Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Majchrzak

Sędziowie: SSO Ewa Kaźmierczak del. SSR Jerzy Wiewiórka

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Kotecka

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2014 r., w P.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w P. z dnia 11 kwietnia 2014 r. sygn. akt X GC 1344/13.

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. w punkcie 1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z 10 stycznia 2013r. w sprawie IX GC 277/12 w całości,

b. w punkcie 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.126 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 964 zł z tytułu kosztów

postępowania w instancji odwoławczej.

SSO Ewa Kaźmierczak SSO Piotr Majchrzak SSR Jerzy Wiewiórka

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 2 sierpnia 2013 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. IX Wydział Gospodarczy z 10 stycznia 2013r. wydanego w sprawie IX GC 277/12 z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P., a nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z 11 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. X Wydział Gospodarczy sygn. akt X GC 1344/13 oddalił powyższe powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę wyroku stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Strony postępowania są przedsiębiorcami.

8 kwietnia 2011 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie oznaczonej sygn. akt IX GNc 2118/11 na kwotę 10.962,66 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Powyższy nakaz zapłaty z 21 czerwca 2011r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z wniosku pozwanego wszczął na podstawie nakazu zapłaty z dnia 8 kwietnia 2011r. postępowanie egzekucyjne. Postanowieniem z 25 czerwca 2013 r. Komornik sądowy zakończył powyższe postępowanie egzekucyjne wobec wyegzekwowania całej należności i ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 3501/11.

Postanowieniem z 17 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. przywrócił powodowi termin do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty z 8 kwietnia 2011 r. oraz wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty z 8 kwietnia 2011 r. Po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydał wyrok z 10 stycznia 2013r., w którym zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.264,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 866,98 zł od dnia 7 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 6.397,68 zł od dnia 16 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Wyrok został opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 12 czerwca 2013 r.

9 lipca 2013 r. powód uiszczył na konto komornika sądowego kwotę 14.176,66 zł. Pismem z 9 lipca 2013 r. powód wniósł do Komornika sądowego wniosek o „wstrzymanie egzekucji do wyjaśnienia i zwrot środków na rachunek (...) oraz zwolnienie rachunków bankowych”.

Pismem z 14 października 2013 r. pozwany wniósł do Komornika sądowego o zakończenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 2272/13.

Następnie Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zebrane w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne przypisując im znaczenie jakie wynika z art. 244 i 245 k.p.c. Sąd I instancji podał także, iż oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z akt komorniczych Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu R. L. sygn. akt KM 3501/11 i KM 2272/13 oraz dowodu z akt Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w P., IX Wydział Gospodarczy sygn. akt IX GNc 2118/11 (IX GC 277/12), albowiem prawidłowo sformułowany wniosek dowodowy powinien szczegółowo wskazywać dokumenty stanowiące środek dowodowy. Nie spełnia tego wymogu ogólnikowe wskazanie akt innego postępowania, które mają być dowodem.

Biorąc pod uwagę zgromadzony w sprawie materiał dowodowy zaoferowany przez strony Sąd Rejonowy uznał powództwo o pozbawienie wykonalności wyroku z 10 stycznia 2013r. za bezzasadne.

Sąd Rejonowy wskazał na przysługujące dłużnikowi środki obrony przed egzekucją oraz przywołał treść art. 840 § 1 k.p.c. Następnie Sąd I instancji podał, że powód powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oparł na zarzucie wygaśnięcia zobowiązania, podnosząc zarzut spełnienia świadczenia.

Sąd Rejonowy podkreślił, że dłużnik może wytoczyć powództwo w celu pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, przez co w doktrynie rozumie się zaprzeczenie przez dłużnika obowiązkowi spełnienia na rzecz wierzyciela świadczenia objętego tytułem egzekucyjnym.

Sąd I instancji zważył, że w momencie, gdy wyrokowi z 10 stycznia 2013 r. nadana została klauzula wykonalności roszczenie pozwanego dochodzone w sprawie IX GNc 2112/11 (IX GC 277/12) nie było jeszcze zaspokojone.

Zakończenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 3501/11 nastąpiło bowiem już po nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności. Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, że zaspokojenie wierzytelności powoda w kwocie 14.175,66 zł nastąpiło w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie KM 2272/13, jak wynika z potwierdzenia przelewu znajdującego się na k. 12. W takiej sytuacji, gdy wierzytelność dochodzona na podstawie wyroku z 10 stycznia 2013 r. została zaspokojona w toku postępowania egzekucyjnego nie jest dopuszczalne pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Sąd wskazał również, że w sprawie IX GNc 2112/11 (IX GC 277/12) w wyniku przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym utracił moc. Nie jest zatem tytułem wykonawczym. Z kolei pozbawienie wykonalności wyroku z 10 stycznia 2013r. prowadziłoby do sytuacji, że w sprawie nie byłoby żadnego tytułu wykonawczego.

Na marginesie Sąd I instancji podał, że w sytuacji, gdy - zdaniem powoda - doszło do tego, że w wyniku toczącego się postępowania egzekucyjnego wierzytelność pozwanego została zaspokojona dwukrotnie, właściwym środkiem ochrony prawnej jest powództwo o zwrot środków pieniężnych z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie doprowadzi bowiem do tego, że powodowi zostanie zwrócone bezpodstawnie zajęta kwota.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy w pkt I wyroku oddalił powództwo.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc obciążając nimi w całości powoda jako stronę przegrywającą proces.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę w całości poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. IX Wydział Gospodarczy z dnia 10 stycznia 2013 r., wydanego w sprawie z powództwa (...) Sp. z o.o. w W. przeciwko (...) sp. z o.o. w P. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, iż podstawą zastosowania art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. jest powstanie tytułu wykonawczego oraz wygaśnięcie zobowiązania opisanego w tytule wykonawczym, bez znaczenia pozostaje natomiast sposób wygaśnięcia tego zobowiązania. W niniejszej sprawie wygaśnięcie nastąpiło poprzez wyegzekwowanie należności we wcześniejszym postępowaniu egzekucyjnym, opartym na następnie uchylonym tytule wykonawczym (nakazie zapłaty). Powód podał także, że fakt wyegzekwowania tej należności jest bezsporny – nie zaprzeczył temu pozwany, a wręcz wniósł do Komornika o zakończenie egzekucji. W dalszej kolejności powód wskazał, że wbrew argumentacji Sądu, sytuacja, gdy nie ma żadnego tytułu wykonawczego w sprawie stanowi skuteczną ochronę dłużnika, który zaspokoił wierzyciela w inny sposób, niż na podstawie kwestionowanego tytułu wykonawczego.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazał, iż nie jest możliwe pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w sytuacji, gdy egzekwowane na jego podstawie wierzytelności zostały zaspokojone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja powoda okazała się zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

W przedmiotowej sprawie powództwo przeciwegzekucyjne opierało się na zarzucie spełnienia przez powoda świadczenia, zasądzonego na rzecz pozwanego wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z 10 stycznia 2013 r. w sprawie IX GC 277/12.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Skoro powód oparł swe żądanie na zarzucie spełnienia świadczenia, należało szczegółowo rozważyć, czy ta przesłanka z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie.

Sformułowanie „a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie” zostało wprowadzone ustawą z 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804). Oznacza to, że dla zaktualizowania się powództwa opozycyjnego bez znaczenia pozostaje sama data powstania zdarzenia prawnego oddziaływającego na istnienie zobowiązania objętego tytułem wykonawczym, byleby tylko to zdarzenie (spełnienie świadczenia) nie było w ogóle podnoszone jako zarzut procesowy i rozpatrywane w sprawie, w której doszło do wydania tytułu egzekucyjnego (tak wyrok Sądu Najwyższego z 3 lipca 2008 r., IV CSK 170/08, PB 2008, Nr 9, s. 23).

Jak przytacza doktryna, przyczyna, dla której spełnienie świadczenia nie było przedmiotem rozpoznania w sprawie, nie może determinować (ograniczać) zasięgu merytorycznej obrony dłużnika w ramach powództwa opozycyjnego, jeżeli za taką obroną przemawia ochrona praw podmiotowych tego dłużnika (powoda), które mogłyby być naruszone wykonaniem tytułu wykonawczego. Orzeczenie błędne, niesłuszne, nie realizuje celu postępowania cywilnego, ochrony zaś udzielonej nieistniejącemu prawu podmiotowemu (w tym przypadku po stronie wierzyciela) nie można poczytywać za należytą (por. P. Grzegorzczak, *Stabilność orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych w świetle standardów konstytucyjnych i międzynarodowych*, [w:] *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a kodeks postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego*, Serock k. Warszawy 24-26.9.2009 r., pod red. T. Erecińskiego, K. Weitza, Warszawa 2010, s. 121 i cyt. tam literaturę). Dopuszczenie do badania w procesie opozycyjnym zarzutu spełnienia świadczenia opartego na okolicznościach sprzed zamknięcia rozprawy nie pozostaje w sprzeczności z granicami (konsekwencjami) prawomocności materialnej orzeczenia i powagi rzeczy osądzonej, gdyż zarzut spełnienia świadczenia, jako nierozpoznany wcześniej, nie był podstawą faktyczną tego orzeczenia.

W rezultacie należy opowiedzieć się za dopuszczeniem do badania w procesie opozycyjnym zarzutu spełnienia świadczenia opartego na okolicznościach sprzed zamknięcia rozprawy. Dla oceny dopuszczalności wytoczenia w analizowanym wypadku powództwa opozycyjnego nie powinny mieć znaczenia przyczyny, dla których sąd nie rozpoznał zarzutu spełnienia świadczenia, na co wskazuje również wykładnia językowa przepisu art. 840 § 1 pkt 2 in fine. Cytowany przepis nie wprowadza żadnego ograniczenia w zakresie przyczyn, dla których zarzut spełnienia świadczenia nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. W związku z tym, nie ma znaczenia, czy nierozpoznanie zarzutu spełnienia świadczenia miało miejsce z powodu przeoczenia sądu, prekluzji zarzutu, czy też z powodu nie podniesienia tego zarzutu przez dłużnika.

R. legis takiego unormowania wynika z potrzeby zapewnienia, aby tytuł wykonawczy odpowiadał rzeczywistemu stanowi rzeczy w sytuacji, gdy doszło do wykonania, a w konsekwencji do wygaśnięcia, zobowiązania stwierdzonego tym tytułem. Zapewnienie wierzycielowi w takiej sytuacji możliwości egzekwowania nieistniejącego zobowiązania przy pomocy środków przymusu państwowego byłoby rażąco niesprawiedliwe. Wobec powyższego, na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. dłużnik może żądać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego będącego orzeczeniem sądowym także wówczas, gdy dłużnik zaniechał podniesienia zarzutu spełnienia świadczenia w postępowaniu rozpoznawczym.

Umożliwiając dłużnikowi podniesienie w powództwie przeciwegzekucyjnym zarzutu spełnienia świadczenia, nawet jeżeli zdarzenie (spełnienie świadczenia) miało miejsce przed zamknięciem rozprawy w sprawie zakończonej wydaniem tytułu egzekucyjnego, ustawodawca zmierza do wzmożonej ochrony dłużnika w sytuacji, gdy powołuje się

on na spełnienie świadczenia objętego tytułem egzekucyjnym. Brak tej ochrony stwarza groźbę powstania sytuacji, w której wierzyciel mógłby dochodzić w trybie egzekucyjnym świadczenia, które zostało już spełnione przez dłużnika. Taki stan rzeczy jest niemożliwy do zaakceptowania ze względu na zasady prawdy obiektywnej i sprawiedliwości, które mają być urzeczywistniane w procesie cywilnym (tak trafnie wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 21 lutego 2013 r., X Ga 450/12).

Wobec przytoczonych powyżej poglądów zauważyć należy, iż bez znaczenia pozostaje to, czy spełnienie świadczenia nastąpiło przed, czy po zamknięciu rozprawy. Istotne jest jedynie to, czy zarzut spełnienia świadczenia był rozpoznawany w toku postępowania sądowego.

W świetle powyższych rozważań w ocenie sądu odwoławczego rację ma skarżący twierdząc, że w niniejszej sprawie zarzut spełnienia świadczenia okazał się skuteczny i winien doprowadzić do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Sąd Rejonowy nie rozważył bowiem szczegółowo, czy nastąpiło spełnienie świadczenia o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz ewentualnie kiedy nastąpiło i na jakiej podstawie do niego doszło. Sąd Rejonowy przyjął, że w momencie, gdy kwestionowanemu tytułowi wykonawczemu - wyrokowi z 10 stycznia 2013 r. nadana została klauzula wykonalności roszczenie pozwanego nie było jeszcze zaspokojone. Zakończenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 3501/11 nastąpiło bowiem już po nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności. Następnie Sąd Rejonowy wskazał, że spełnienie świadczenia nastąpiło w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie KM 2272/13, a w takiej sytuacji, gdy wierzytelność dochodzona na podstawie wyroku z 10 stycznia 2013 r. została zaspokojona w toku postępowania egzekucyjnego nie jest dopuszczalne pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Stanowisko takie, w ocenie sądu odwoławczego, jest jednak błędne. Sąd Rejonowy nie przypisał bowiem wystarczającego znaczenia temu, że do spełnienia świadczenia doszło na podstawie poprzedniego tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z 8 kwietnia 2011 r. opatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 21 czerwca 2011 r., którego wykonalność następnie w dniu 17 lutego 2012 r. wstrzymano. W tym postępowaniu powód domaga się natomiast pozbawienia wykonalności innego tytułu wykonawczego – wyroku z 10 stycznia 2013 r., opatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 12 czerwca 2013 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego w pierwszej kolejności zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodu z konkretnych kart akt spraw egzekucyjnych, który to dowód Sąd II instancji dopuścił z urzędu, wobec konieczności ustalenia pierwotnej kwestii podlegającej badaniu w ramach postępowania przeciwegzekucyjnego, mianowicie ustalenia, czy spełnienie świadczenia nastąpiło oraz czy należność objęta przedmiotowym tytułem wykonawczym została wyegzekwowana w całości, na co powoływał się pozwany w odpowiedzi na apelację.

W tym zakresie sąd odwoławczy przeprowadził dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy Km 3501/11 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu R. L.: zawiadomień o wpłatach kwoty 2.342,21 zł w dniu 5 października 2012 r. (k. 92 akt), kwoty 1.278,64 zł w dniu 12 października 2012 r. (k. 93), kwoty 830,80 zł w dniu 5 listopada 2012 r. (k. 94), kwot 724,86 zł i 252,44 zł w dniu 8 listopada 2012 r. (k. 95-96), kwoty 89,98 zł w dniu 10 grudnia 2012 r. (k. 97), kwoty 167,04 zł w dniu 8 stycznia 2013 r. (k. 98), kwoty 383,10 zł w dniu 21 stycznia 2013 r. (k. 99), kwoty 166,74 zł w dniu 8 lutego 2013 r. (k. 100), kwoty 154,41 zł w dniu 12 marca 2013 r. (k. 102) oraz kwoty 6.419,92 zł w dniu 24 czerwca 2013 r. (k. 104). Sąd Okręgowy przeprowadził nadto dowód z akt sprawy Km 2272/13 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu R. L.: wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (k. 2), zawiadomienia o wpłacie przez dłużnika kwoty 14.175,66 zł w dniu 11 lipca 2013 r. oraz potwierdzenia wpłaty przez Komornika Sądowego powyższej kwoty na rachunek sum depozytowych pod pozycją 2806/2013 (k. 30).

Na podstawie powyższych dowodów Sąd uzupełnił ustalenia Sądu Rejonowego o to, iż w toku sprawy Km 3501/11 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu R. L. doszło do wyegzekwowania na rzecz pozwanego kwoty 2.342,21 zł w dniu 5 października 2012 r. , kwoty 1.278,64 zł w dniu 12 października 2012 r., kwoty 830,80 zł w dniu 5 listopada 2012 r., kwot 724,86 zł i 252,44 zł w dniu 8 listopada 2012 r., kwoty 89,98 zł w dniu 10 grudnia 2012 r., kwoty 167,04 zł w dniu 8 stycznia 2013 r., kwoty 383,10

zł w dniu 21 stycznia 2013 r., kwoty 166,74 zł w dniu 8 lutego 2013 r., kwoty 154,41 zł w dniu 12 marca 2013 r. oraz kwoty 6.419,92 zł w dniu 24 czerwca 2013 r. W sprawie o sygnaturze akt Km 2272/13 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu R. L. wszczętej w dniu 28 czerwca 2013 r. powód wpłacił na rzecz Komornika kwotę 14.175,66 zł w dniu 11 lipca 2013 r., natomiast Komornik Sądowy nie przelał jej na konto wierzyciela, a wpłacił powyższą kwotę na rachunek sum depozytowych pod pozycją 2806/2013, która nadal tam pozostaje.

Wobec powyższych ustaleń nie budzi wątpliwości, iż do wyegzekwowania świadczenia należnego pozwanemu od powoda doszło już w toku postępowania Km 3501/11 na podstawie uprzedniego tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty z dnia 8 kwietnia 2011 r. Nie znajduje przy tym akceptacji stanowisko Sądu Rejonowego, jakoby o braku spełnienia świadczenia świadczyło późniejsze, już po nadaniu klauzuli wykonalności, wydanie postanowienia o zakończeniu postępowania egzekucyjnego. Formalne zakończenie tego postępowania nie ma bowiem wpływu na ocenę, iż spełnienie świadczenia poprzez wyegzekwowanie go od powoda następowało wcześniej, począwszy od października 2012 r. Nadto, jak wyżej wskazano to, kiedy nastąpiło spełnienie świadczenia – przed czy po zamknięciu rozprawy, nie ma w sprawie z powództwa przeciwegzekucyjnego znaczenia, istotne jest jedynie, aby zarzut spełnienia świadczenia nie był wcześniej rozpoznawany.

Do spełnienia świadczenia, którego dotyczy również i kwestionowany w niniejszej sprawie tytuł egzekucyjny – wyrok z dnia 10 stycznia 2013 r. – doszło zatem w okresie od października 2012 r. do czerwca 2013 r. Gdy pozwany w dniu 28 czerwca 2013 r. skierował wniosek egzekucyjny w sprawie Km 2272/13, świadczenie powoda było już spełnione w całości. Tym samym pozwany nie miał podstaw do domagania się od powoda kolejnego spełnienia tego samego świadczenia, a tytuł wykonawczy – wyrok z dnia 10 stycznia 2013 r. nie powinien stanowić podstawy egzekucji. Ochroną przed właśnie takimi sytuacjami – jak wyżej wskazywano – miało być uzupełnienie przepisu z art. 840 § 1 k.p.c. o przesłankę spełnienia świadczenia. Tytuł wykonawczy winien bowiem odpowiadać rzeczywistemu stanowi rzeczy w sytuacji, gdy doszło do wykonania, a w konsekwencji do wygaśnięcia, zobowiązania stwierdzonego tym tytułem. Zapewnienie wierzycielowi możliwości egzekwowania nieistniejącego zobowiązania należy poczytywać za rażąco niesprawiedliwe.

Jednocześnie zarzut spełnienia świadczenia nie był zgłoszony przez powoda w toku postępowania zakończonego wydaniem tytułu egzekucyjnego, nie podlegał również wcześniej merytorycznemu rozpoznaniu. Spełnienie świadczenia nie nastąpiło bowiem dobrowolnie, a było skutkiem wydania w tym samym postępowaniu innego, wcześniejszego tytułu wykonawczego. Powód, będący w tamtym postępowaniu pozwanym, kwestionując zasadność powództwa, co oczywiste nie zgłaszał zarzutu spełnienia świadczenia, stał bowiem na stanowisku, że świadczenie to nie jest należne, a jego egzekucja nastąpiła na podstawie nieprawidłowego, następnie uchylonego tytułu wykonawczego. Dowodem zaś, iż fakt spełnienia świadczenia objętego wyrokiem z 10 stycznia 2013r. w sprawie IX Gc 277/12/8 (na podstawie wcześniej istniejącego nakazu zapłaty z klauzula wykonalności, który na skutek wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu – utracił moc) nie był przedmiotem rozpoznania jest brak zamieszczenia w tym wyroku adnotacji, że zasądzone nim roszczenie zostało już wyegzekwowane.

Zgodzić się należy także ze skarżącym, co do tego, iż błędne jest stanowisko Sądu Rejonowego, jakoby przeszkodą dla pozbawienia wykonalności było to, że w konsekwencji pozwany nie będzie dysponował żadnym tytułem wykonawczym. Skoro bowiem ustalono, iż świadczenie, którego pozwany domaga się od powoda zostało już przez niego spełnione, brak jest powodów, dla których pozwany powinien dysponować tytułem wykonawczym. W ten sposób powód pozostawałby bowiem w niepewności, czy pozwany ponownie nie doprowadzi do wszczęcia postępowania egzekucyjnego dotyczącego tych samych należności.

Wyjaśnić należało również, iż jak to już wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, powództwo przeciwegzekucyjne może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego. Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności nie może być jednak skutecznie złożone po wyegzekwowaniu należności w całości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2002 r. sygn. akt I PKN 197/01, Wokanda 2002/12/27, LEX nr 56445; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1988 r., I CR 255/88, LEX nr 8929; wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1978 r., III CRN 310/77, LEX nr 8055). Z powyższego wynika, że nie jest dopuszczalne prowadzenie powództwa przeciwegzekucyjnego w odniesieniu do tytułu wykonawczego w zakresie w jakim stwierdzona nim wierzytelność została już wyegzekwowana. Skutkiem częściowego wyegzekwowania należności jest bowiem wygaśnięcie w tym zakresie wierzytelności wynikającej z tytułu wykonawczego, a zatem powództwo przeciwegzekucyjne staje się w tym zakresie bezprzedmiotowe.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone przez sąd odwoławczym pozwoliło na uzupełnienie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy o to, iż powód w dniu 11 lipca 2013 r. uiścił na rzecz Komornika Sądowego kwotę 14.173,66 zł objętą wnioskiem egzekucyjnym pozwanego z dnia 28 czerwca 2013 r. Kwota ta została następnie wpłacona na rachunek depozytowy Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu pod pozycją 2806/2013 i nadal na tym rachunku widnieje. Tym samym nie sposób uznać, aby zaistniała przeszkoda w pozbawieniu wykonalności tytułu wykonawczego z powodu wyegzekwowania należności objętej tym tytułem. Powód uiścił bowiem należność, aby ta została złożona na rachunku depozytowym do czasu ustalenia, czy pozwany ma podstawy do jej egzekwowania. Suma ta nadal znajduje się na rachunku depozytowym, pozwany jako wierzyciel nie został zatem zaspokojony – nie otrzymał egzekwowanej kwoty.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zaszły zatem przeszkody do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego wyroku z 10 stycznia 2013 r. Wyrok Sądu I instancji został zatem w tym zakresie na podstawie art. 386§1kpc i art. 840§1 pkt. 2 kpc zmieniony w punkcie 1 poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z 10 stycznia 2013 r. w sprawie IX GC 277/12.

Konsekwencją zmiany wyroku była również zmiana rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji, obciążenie nimi w całości pozwanego jako stronę przegrywającą proces i zasądzenie z tego tytułu od pozwanego na rzecz powoda kwoty 3.126 zł. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania stanowił art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163 póź. 1348 ze zm.). Na zasądzone od strony przegrywającej koszty składają się poniesione przez powoda: opłata od pozwu w kwocie 709 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.400 zł oraz opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w punkcie II w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty te złożyła się: opłata od apelacji (364 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego obliczone zgodnie z § 6 pkt 4 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.) – 600 zł.

SSR(del.) J. W. SSO P. M. SSO E. K.